

BRENG DE "WESTERDAM" TOT ZINKEN

Bron: HALLO 1991 no. 6, pag. 10 e.v.

Henk Huisman, voormalig directie-chauffeur, laten wij graag zelf aan het woord over de geslaagde operatie de "Westerdam" tot zinken te brengen. Meerdere pogingen om door te dringen in de zwaar beschermde Merwedehaven waren al gedaan. Zo ook in de nacht van 22 op 23 december 1944. Het ruwe weer dat die nacht aanwakkerde, veroorzaakte grote golfslag die de twee kano's met vier man overspoelde. Een ieder had moeite om zwemmend naar de wal en veilig thuis te komen.

In de nacht van 16 op 17 januari 1945 was weer een actie gepland vanuit de Heysehaven. Als hoofddoel luidde de opdracht : Breng de "Westerdam" tot zinken. Dit schip lag afgemeerd aan de Merwedehaven, recht tegenover de RDM. Deze nacht was het goed donker, maar wel koud. Er werd gevaren met één kano. Als er op de rivier niet teveel water door golfslag zou binnenkomen, zou ook een poging gedaan worden de "Borneo" te laten zinken. Dit schip lag verder op in de Merwedehaven.

Aanwezig waren zes man : Jan van der Waal, Gerard van der Meulen, Piet Roubos, Cor Seters, wijlen Klaas Boender en ik. Piet bleef binnen; hij was zwaar verkouden. De vijf anderen brachten de kano, kleefmijnen en stens naar de waterkant. Hiervoor moest eerst een prikkeldraadversperring van de werf doorgeknijpt worden. Dan werd de zaak op het terrein verkend. Zodra alles gunstig leek werd al het materiaal door de versperring heen gehaald en de kano te water gelaten. De plaats lag ongeveer ter hoogte van Courzand. Drie man zorgden ervoor dat alles gereed was voor de afvaart. De twee anderen gingen op weg in de tweepersoons kano in de duisternis op weg naar de Merwedehaven.

Een gevaarlijk punt was het passeren van de Duitse Wasserschütspolizei. Deze was gelegerd op het quarantaineterrein. Van daaruit hield men dag en nacht de haven onder controle. Om nu hun eigen standplaats en haven in de nacht terug te vinden hadden ze een draaiende lichtbaken op hun aanlegsteiger gebouwd. Een klein soort vuurtoren. Aan de bovenzijde was het licht afgeschermd. Vanuit de lucht was het daarom niet te zien. 10 Het licht scheen alleen op het water. Al draaiend belichtte het even de rivier en haven. Wij wisten met een beetje geluk ongemerkt te passeren. Op de rivier stond een ruwe golfslag en het was bar koud. Ondanks dit ongemak kwamen wij in de Merwedehaven langs de "Westerdam". Onder het oog van de bewaking wisten wij de kleefmijnen te plaatsen. Deze tijdbommen, ze heten eigenlijk "Limpets", lieten wij aan een touwtje onder water zakken en brachten ze voorzichtig naar de scheepswand toe. Een doffe sterk gedempte klap betekende, dat ze aan de romp vast zaten.

Van onze poging om ook de "Borneo" te laten zinken werd afgezien. Het was nu zaak ongemerkt weer uit de Merwedehaven te komen. De haven was nog afgeschermd met stalen drijvers waaraan netten hingen. Er was alleen een opening voor kleine scheepjes waarvan wij gebruik moesten maken om terug te peddelen. Een riskante zaak, maar onopgemerkt gelukt het ons om op de rivier te komen. Op de terugweg kregen wij opnieuw last van de golfslag. Desondanks keerden wij behouden in de Heysehaven terug. Na alles, kano, wapens en restant Limpets door de versperring heen bij de familie Ketting - de thuishaven voor de verzetswerkers - te hebben afgeleverd was er vreugde en blijdschap over de geslaagde actie en over hetgeen er nog zou gaan gebeuren, het zinken van de "Westerdam".

Ketting vertelde ons toen, dat er die dag weer twee lichters met materiaal uit de fabriek van de RDM waren geladen. Eén was er al weggesleept op weg naar Duitsland. Hij vertelde, dat ook de bok "Titan" van Wilton Fijenoord bij de RDM lag om zware werktuigen in te laden voor Duitsland. Al eerder was ons verzocht dit zoveel mogelijk tegen te houden. Immers, door de ontmanteling verdween al ons materiaal naar de Heimat.

Nog diezelfde nacht werd een plan gemaakt en gingen drie man, elk met een Limpet en een pistool op pad. Wij moesten om de werf te bereiken door twee versperringen heen. Dat lukte ongemerkt en op kousen slopen wij door de half leeggeroofde scheepsbouwplaats. Zo kwamen wij langs de Geneeskundige dienst bij de Dokhaven. Even voorbij de steiger waar de bok lag stond een wachtpost. Tijdelijk trokken wij ons terug in de bankwerkerij. Toen de wacht later verder ging, ben ik via de steiger op een lichter geklommen en heb daar eerst een Limpet geplaatst. Daarop ben ik terug gegaan naar de bankwerkerij waar één van mijn vrienden op een afgesproken plaats zat. Ik heb toen de kleefmijn van hem overgenomen en ben later teruggegaan via de steiger, over de lichter naar de daar afgemeerde bok "Titan".

Aanvankelijk was in het plan opgenomen om de bok op te blazen en dan te laten kapseizen, zodat hij geheel als verloren kon worden beschouwd. Daar zijn wij echter vanaf gestapt. Men hoopte dat de geallieerden eerder een poging zouden doen om Noord Nederland te bevrijden en dan moest men toch over een bok en wat bergingsmateriaal beschikken. Daarom werd afgezien van de manier van algeheel verlies. Dit hield in, dat een dergelijke bok met zijn hoge constructie rechtstandig tot zinken moest worden gebracht. Om dit te doen slagen moet je wel goed weten waar je de tijdbommen plaatst; onder water op een paar goed bepaalde punten. Om ca. kwart over twee 's nachts werd de eerste lading onder water aan de achterzijde geplaatst. Toen ik terug wilde gaan stond er een wachtpost bij de steiger. Na korte tijd begaf deze zich richting Geneeskundige dienst. Even later heb ik via de steiger de andere Limpet van mijn vriend opgehaald en opnieuw via de lichter een tweede Limpet onder water aan de ponton van de bok geplaatst. Tussen de eerste en de tweede zat een speling van ongeveer tien minuten.

Aangezien ze op dezelfde tijd waren afgesteld zouden ze dus ook ca. tien minuten na elkaar exploderen. Langer mocht niet, want anders kon de bok nog kapseizen. De tijdlimiet van de Limpet aan de lichter was korter gesteld, namelijk vierenhalfuur. De Limpets aan de bok stonden afgesteld op een tijdlimiet van ongeveer negen uur. Op 17 januari 1945 werd de bok versleept naar de ketelmakerij. Toen hij daar klaar lag voor het verladen van de fabrieksinventaris explodeerde de lading van de lichter. Deze zonk onmiddellijk in de Dokhaven. De schipper en de bemanning van de bok werden per brief in kennis gesteld welk onheil de bok stond te wachten en dat ze vanwege hun eigen veiligheid na kwart over elf aan de wal of bovendeks moesten blijven. Zij namen het ter harte. Maar na het zinken van de lichter klonken om kwart voor elf bij de "Westerdam" drie explosies. De kleefmijnen werkten prima en scheurden de scheepshuid open tot grote ontsteltenis van het hele Duitse havencommando.

Het schip zonk met zijn 4000 ton zand als ballast snel naar de bodem van de haven en zat muurvast en onbruikbaar aan de grond. Al dit gebeuren was voor het personeel van de "Titan" een teken aan de wand. En terwijl de tijd draaide en men om twaalf uur op weg was gegaan met zijn pan om de zogenaamde gaarkeukensoep of brandnetelsoep te halen sloegen de kleefmijnen kort na elkaar af en sloegen twee gaten in de drijvende bok. Eerst helde deze sterk over, doch zonk daarna rechtstandig op de bodem van de rivier. De bovenbouw met de grote stalen arm brak.